Виходимо з двору вдосвіта. У селі ще ні в кого й не світиться. Тільки де-не-де на стовпах уздовж вулиці лампочки ліниво-жовто поблимують на ранок. Дядько Никін відчиняє ворота, прикручені до стовпців іржавим дротом так, що їх треба, трохи піднімати, бо інакше з місця не зрушиш, а я тягну тачку з нашим товаром — свіжиною: закололи вчора кабана, то повеземо оце на базар у Полтаву.

За селом я трохи наджидаю, поки дядько впорається з ворітьми, а далі цупимо тачку вдвох. Дядько Никін у новому, виїзному, як він каже, протезі, взутому в черевик, теж новий і рипучий, і без ціпка, то дуже пришкандибує: дишло смикається управоруч і тачку водить. Отак і плуганимося селом, як два необ'їжджених бички в ярмі, дядько рвицькає дишло на себе, а я заточуюся, бо в руці слабіший за дядька, та рвицькаю на себе.

— Якби попутна машина трапилась, то краще, міркує дядько вголос.

Це так, аби не мовчати. А спитай у нього, чому краще "попутною", а не автобусом,— не скаже, бо й сам не знає. Однак я таки питаю.

— Того краще,— каже дядько,— що... краще. Ну от, я ж так і знав!

Під ногами в нас та під колесами тачки полускує мерзле, прибите інеєм листя, шурхотить тверда наїжачена трава, теж біла, з темним од морозу прозеленцем, а на хлівах та горищах по всьому селі співають півні — вже по-зимовому, хрипкувато.

Можна було б, звичайно, побазарувати й дядьковою машиною, інвалідською, так несправна ще з літа. Щось там дядько так одрегулгював у моторі (він каже: "мотор"), що як заведе, то дим валує, мов із цегельні, й огортає всю машину. А він ще й гукає з кабіни:

"Ану лишень, плем'яшу, подивись, який там дим!"

"Чорний!" — кричу на весь куток, бо треба ж гуркіт перекричати.

Дядько Никін глушить мотор, вилазить із кабіни й з виглядом механіка-аса прорікає:

"Значить, бензин старий. Треба заливати нового, а його катма".

Або:

"Значить, карбюратор підгуляв. Треба знімать та нести хлопцям у табір, хай ладнають".

Знімає й несе. І я вже наперед знаю: по дорозі в табір він зайде до лавки за чверткою, зміркувавши, що "дурно музика не грає", а ввечері повернеться трохи напідпитку, з "настроєним" карбюратором, довго порпатиметься, доки прилаштує його на місце, і нарешті скаже, виважуючи протез у кабіну:

"Ану, Ільку, штовхни, спробуємо завести".

Тоді я впираюся руками в зарослий пилюгою задок машини і кроків з десяток пхаю її до Вишневого ярка, а далі вона котиться сама, чмихаючи холодним димком мені в коліна. Буває, що й заводиться. За такої удачі ми, весело вигукуючи один одному на вухо, що таки наша взяла, вилітаємо на повному газі з ярка в степ і робимо "обкатку", доки набридне. А буває, що машина скочується в ярок, так і не завівшись, бо, як виявляється потім, дядько Никін забув увімкнути "зажигання"... Тоді ми або ж кидаємо її в ярку, або ждемо, доки з молочарні повертатиметься двокінкою наш сусіда, молоковоз,— той уже не відмовить, притягне її до двору.

І так щоліта, од початку й до кінця моїх вакацій, хіба, мо', автоінспектор відбере у дядька права за якусь там провину. Тоді машина безвиїзно стоїть у дворі, накрита од дощу й сонця старими куфайками та

витертими до фіолетового блиску тітчиними плюшками, а дядько нудиться без діла та метикує, яким чином визволити права.

Та визволяти їх не доводиться, бо інспектор — наш дільничний — незабаром сам приїздить мотоциклом до двору, віддає дядькові права й каже:

— Только ж смотріть мені, Христофоровичу, щоб більше не повторювалося, щоб — гарантія. А то як же це так: уключили лєвий поворот, а жарите прямо...

— То я ж забув, що включив його, ще як виїжджав із двору, хай йому абищо! — покаянно вигукує дядько Никін, і вони йдуть у хату. ("Загляньте ж хоч, як ми живемо",— припрошує дядько)...

З'їжджаємо з кладовищенського піщаного косогору. Пісок примерз, узявся зверху тонкою скоринкою й шахкає під ногами — ламається. Крізь ріденькі сосни попереду прозирає східень — вузька білувата смуга з ледь помітним рожевим пружком угорі. Розвидняється.

На зупинці анікогісінько. В сільбуді, що навпроти,— поночі, і він був би схожий на покинутий барак, якби обіч нього в березах не світилася між голим віттям червона кулька на пам'ятникові полеглим воїнам — звичайний плафон, пофарбований у червоне, під яким горить лампочка. То — Вічний вогонь. Коли електрики чогось там вимикають з лінії наш куток, гасне й Вічний вогонь — немовби на відпочинок...

Не встигаємо ми з дядьком скинути лантух із свіжиною й закотити тачку за сільбуд (тітка витопить та прийде забере), як од мосту, повівши фарами по верхів'ях тополь, гурчить машина. Дядько Никін, за кожним кроком посилаючи праве плече вперед, виходить на асфальт, махає рукою і каже так, немовби шофер те почує:

— Двох... до Полтави... підкинь... що тобі... трояк на дорозі валяється?

Машина скрипить гальмами, з кабіни, блимаючи цигаркою, лінькувато питають:

— Куди?

— До Полтави, кажу...— рипить протезом дядько,— трояк даю... А як до базару підкинеш, то ще й на "Біломор" доточу!

— Давайте, тільки в кабіну хай сідає хтось один, більше місця нема. Там у кузові солома й кожух, то не пробере. А проте — дивіться.

Вже на ходу дядько Никін подає мені з кабіни через вікно свою товстувату цупку діжурку й гукає:

— За кабіною, в затишку лягай, та гляди, щоб діжурку не знесло вітром, бо тоді виторгуємо чортів пляшку!

Я роблю в соломі кубло, накидаю на плечі поверх куфайки ще й дядькову діжурку, таку важку, що її ураган з місця не зворухне, ноги вкриваю водієвим кожухом — він міцно пахне бензином та холодним хутром — і блаженно заплющую очі: од того, що над моїм затишком гуде вітер-свіжак, а мені тепло, як у тій казковій рукавичці; що дорогою бачитиму все довкола, бо так люблю цей шлях — од села до Полтави. Я й зараз, із заплющеними очима, бачу, як на дротах від стовпа до стовпа куняють синьокрилі ракші, прошмигують через дорогу підняті світлом од фар перелякані зайці, як проносяться повз машину жовтолисті дубки та осокори — печальні знамена осені... А ще в мені й досі живе од учорашнього дня оте велике торжество, як по всьому селу ще з досвітку то там, то там шугали вгору червоні проти сипього-пресинього неба стовписька полум'я, поміж дворами тягло уже напівзабутим, аж солодким околотяним димом — колійське свято! — а дядько Никін,

веселий, осяяний багаттям, шаркав ножем об брусок і наспівував, мов той язичник:

Зарізали,

зарізали,

зарізали кабана...

У настрої він завжди наспівує те, про що думає. Якщо, приміром, йому треба в магазин, і справна машина, і є гроші, то, одягаючись або шукаючи в коробочці з тітчиними нитками ключ од "зажигання", він неодмінно приспівуватиме:

Поїдемо, поїдемо,

поїдемо в магазин...

І то не тому він такий веселий, аж на пісню зривається, що купить у магазині якусь там абищицю,— ні: тому, що поїде... Урочисто отак вийде у двір до машини, постукає ціпком по манюніх скатах (з цього дядько Никін завжди починає ритуал поїздки), тоді сідає в кабіну і... Ні, одразу він не заводить мотор, а сидить якийсь час нерухомо,

зосереджено осмислюючи, що за чим має робити водій, тоді по-молодецькому збиває бриля на потилицю, кидає в зуби лавошну цигарку і каже:

"Одчиняй, Ільку, ворота — їдо пан сирота!"

Коли ворота одчинено, машина, завиваючи, як аероплан, робить кілька стрибків, вилітає повз мене на вигін, блиснувши червоним оком

"лівого повороту", і мчить селом з таким ревом, що кури та гуси не біжать з-поперед неї, а летять...

Не повернеться дядько Никін, звичайно, аж до самого вечора. Тоді ми з дядиною по черзі бігаємо до воріт виглядати його, розпитуємо перехожих, чи не бачили отакої й такої машини, і часто дядина каже:

"Ні, він таки своєю смертю не вмре... Мислимо, га, як воно отак прудко бігає, спробуй його вдержати, та ще безногому!"

Однак усе кінчається добре. Дядько Никін повертається живий-кріпкий, ще й з хабаром: десятком груш або яблук, кавуном чи вузликом в багажнику.

"О, а то що?" — одразу ж накидається на нього дядина, киваючи на вузлик.

"Мак!" — весело одказує дядько. "Де ж ти його взяв?"

"Та де — заробив. Думаєш, дурно хтось дасть? Хе-хе, гляди, бува! Під'їхав до сільбуду, а там баба якась на клунках сидить. "Вам куди?"

— питаю.— "До Човнової, синку". Дивлюся: старе, немічне, автобуса вже не буде... "Сідайте",— кажу. І одтарахтарив. Привіз, а вона мені

— маку. Не беру — обижається. "Скоро маковія, наробите шуликів та й мене, стару, згадаєте". То я й узяв. А чого? Дають — бери, б'ють — тікай!"

Усі ті дядькові шоферські чудернацтва тітка залюбки вибача, бо він таки частенько потура її примхам. Прийде, скажімо, звідкіля чи приїде, тільки-но в двір, а тітка:

"Никоне, Никоне! Піди вилай Одарю, бо сьогодні од її курей на грядках одбою не було".

Дядько Никін мовчки приставляє ціпок до призьби (без ціпка він, як дитина, немічний), підходить до сусідчиного тину і, байдуже йому, у дворі Одаря чи в хаті, слухає його чи ні, поволеньки заводить:

"Ти, Одарко,— скік-ки разів тобі було казано? — той... курей у грядки не пускала б. Того, що, як не кажи, а шкоду роблять, та ще й немалу. Скік-ки ж можна терпіть, га?" — і довго так виказує, звично, як по писаному, аж поки тітка не вигляне за поріг та не скаже:

"Годі, Никоне, йди вже вечерять!"

Тоді дядько, підхопивши рукою протез вище коліна, щоб легше було його тягти, іде до хати і втомлено, так, ніби щойно махав ціпом, каже:

"Ху-у-х... Що там у нас на вечерю?" Проте інколи йому немовби набридає бути таким, як він є. Інколи в нього вселяється демон заперечення. Це по-моєму. А по-тітчиному: "О, вже його якась лиха година мордує!"

Найчастіше це буває тоді, як машина не заводиться. Тоді йому нічого не скажи, бо все буде заперечувати — сердито і вперто. Стане, буває, біля воріт, зіпреться на костур і жде, доки хтось ітиме чи їхатиме повз двір. А на обличчі як написано: ану ж хай хтось спробує сказати мені, що небо вгорі... зразу одбрию!

А тут нагодився молоковоз. Коні мокрі, аж пара з них валує, сам як хлющ: тільки що смуга дощу по той бік річки, де молочарня, пройшла.

"Чого це ти, Мироне, мокрий?" — дядько до нього.

"Бо дощик намочив",— смирнесенько усміхається Мирон, надержуючи віжки,— маленький, щупленький як цвіркун.

"Де? Кий дощ?"

"У Портнівці. Гарний дощик випав, тепленький".

"Хе-ге! — вже зловісно вигукує дядько Никін.— Не бреши. Там дощу не було. Я ж бачив: хмару он туди потягло",— показує ціпком кудись убік.

"Та, мо' й таке",— лагідненько погоджується Мирон і паняє коней, а дядько йде до хати і бурчить:

"Що ж я — сліпий, не бачив, куди хмара пішла... "

А якось посеред літа вирішили ми всім сімейством прибудувати до хати веранду — "щоб було, як у людей". Потесали дерево, заклали фундамент. Заходивсь я біля коробів під вікна.

"А то що ти робиш" — не второпав дядько.

"Короби в'яжу,— одказую,— щоб вікна було куди вставляти".

"Кі вікна, кі короби! — наїжачився враз (тоді його саме "мордувала якась лиха година").— Всі стіни будуть глухі. Он у Семена Андріяновича всі глухі".

"Так то ж не веранда, а комірчина!"

"Зате зимою затишок".

"І в нас буде затишок, як повставляємо вікна. Хату ж не продимає?"

"Хе-ге, то ж хата, а то веранда".

Надвечір дядько одійшов, бо з міста йому привезли заряджений акумулятор, ходив околяса біля машини й приспівував:

Нехай будуть вікна, нехай будуть вікна, хіба мені що!

— Хе-ге! — доносить до мене вітер дядьків голос із кабіни.— Це ти, товаришок, неправильно кажеш. Я свою машину як оці п'ять, пальців знаю! Наскрізь!

О! Ну, це ми наторгуємо! Тепер дядько сперечатиметься на базарі з кожним покупцем. А може, поки доб'ємося, і вгомониться, як-не-як, за прибутком їде, а не на розор. До того ж у нього є два "хе-ге", одне добре, друге — вперте. Зараз він вживає, либонь, добре...

Я дивлюся на небо, приоране рожевими скибами хмар — сонце зійшло,— і уявляю собі хрест на Шведській могилі, що вночі, певно, біліє паморозззю, а зараз сяє крапельками роси проти сонця, глибоко, аж до дна грудей вдихаю холодне й чисте, як кринична вода з полтавських околиць, повітря. На базарі, куди нас таки підкинув водій за пачку "Біломору", дядько Никін каже мені:

— Значить, так, я пішов ставити печаті на льохках та печінці... Чого ти реготиш? Може, наш кабанчик хворий був. Реготить!" А ти йди місце займай у м'ясниці і жди мене.

Я займаю місце напроти вільного віконця, біля якого вже товпиться народ. "Що у тебе, парубче, свинина? Старе? Молоде?"

— Прийде хазяїн з печатями — узнаєте,— одказую.

Незабаром повертається дядько, збуджений, меткий у рухах, аж метушливий.

— Все! Починаємо. Зараз найму рубщика — і починаємо. Я знаю, як з ними балакать...

Він іде в куток м'ясницької, де навколо повнощоких і товстоплечих рубщиків стовпилися дядьки-наймачі, й за хвилину вже веде під руку якогось пиканя у білому фартусі поверх куфайки, щось шепочучи йому над вухо, підморгуючи та ляскаючи себе долонею по кишені, під якою гуде протез. Потім вони обертаються спинами до віконець, де товпиться народ, згорблюються так, ніби прикурюють з однієї пригоршні, й швидко розходяться.

Дядько Никін розв'язує лантух і, вдоволений, по-змовницькому підморгує мені:

— Думають, як дядько з села, то ним можна черевики зашнуровувать. Ми теж, брат, не з тирси зроблені... Хотів шість, а я йому — п'ять!

— За скілько найняли? — питається в нього якась тіточка в новій плюшці, з-під якої звисають довгі китиці од платка. Її хазяїн, наш сусід по віконцю, вже торгує, хвацько вигукуючи:

— Ну, що кому свіженького сальця на шпичку та мняс-ця на каклєти! Ще кому...

— За п'ять,— пошепки відповідає дядько з таким виглядом, що тут, мовляв, голубко, треба вміти обернутися.

— А ми за три! —радіє тіточка.—Це він вас підкував!

Дядько випростовується над лантухом і ошелешено дивиться якийсь час у байдужу спину рубщикові, що підгострює сокиру, тоді обертається до мене й аж надто бадьоро мовить:

— Нічого, зате ми його заставимо рубати м'ясо так, як ми схочемо! — Нічого, нічого! — погоджуюся швидко, бо мені страх як шкода його... Не двох переплачених карбованців, а його.

Дядько Никін, мабуть, зрозумів це по-своєму, бо зашепотів швидко-швидко:

— Та ти, Ілюшо, не соромся. Я... чого, я розумію: студент, учитель скоро, а тут стій біля прилавка з м'ясом... А що зробиш? Життя таке. В того щось купив, тому щось продав, тому даром оддав... Так і виручають люди одне одного до смерті... Я б тебе й не брав, та сам знаєш, який з мене грамотій у арифметиці.

— Нічого, нічого,— твердо кажу йому.— Будемо починати. Дядько перехиляється через ваги, одчиняє віконце, і пальці в нього дрібно тремтять.

Першим у віконці з'являється старанно припудрене личко з маленькими, кругло нафарбованими губами, схожими на сургучеву печатку.

— У вас кабанчик ілі свинка?

— А хіба не однаково? — дивується дядько.— Свинина як свинина: молода, свіжа. Вчора закололи. А якщо вже хочете знать, то б ув кабанчик.

— Ну, старий твій сьогодні наторгує...— сміється до мене наш рубщик, що вже впорався з половиною роботи. Затим кладе свою гільйотинну сокиру на пень і з люб'язною посмішкою підходить до віконця.

— Вам, гражданочка, який кусочок? Оцей? Ні? Оцей? Пож-жалуста. Два кіло триста,— і за мить уже подав дядькові гроші.— Отак, хазяїн, треба. Вєжліво!

Дядько рвучко зсовує шапку на одну брову і щиросердно, тоном невинного винуватця вигукує: — Та морока ж його знає, як воно тут у вас!..

Це зробило нам найкращу рекламу. Люди, що товпилися біля віконця, заусміхалися до дядька, почали пхатися один з поперед одного, і той, що опинився першим,— це був широкоплечий чолов'яга у флотському картузі, пошитім колись, видно, з безкозирки — потужним басом, наче в діжку, прогув:

— Мені, батьку, он той шмат, скільки витягне. Та сміливіше, сміливіше! Своє продаєте, не крадене.

— Ну, ще кому на каклєти... — кисло гугнявив сусіда, похмуро зиркаючи в наш бік, тому що його покупці перейшли до нашого віконця. І вже бадьоренько, проте з прихованим болем, вигукував: — Пошти даром оддаю!..

Дядько клав м'ясо на ваги обережно, щоб стрілка не розгойдувалась, ледь не кожному накидав більше, примовляючи лагідно:

— Пожалуста, пожалуста. Скільки хочете, якого хочете,— і обертався до мене: — Помножив?

На нього дивилися майже закохано, а на мене, коли я підраховував, насторожено і підозріливо. Ловлячи ці погляди, я тупів, голова сповнювалася туманом, то підраховував приблизно — аби не більше... Мене дратували руки, що перемацькували м'ясо, по кілька разів перекидаючи кожен шматок з боку на бік, гострі трикутні нігті, довгі нафарбовані вії, розмальовані губи. Дядько, намагаючись торгувати

"вєжліво", перепитував: "Скоко?", "Їщо?", "Хватіть?" Найдужче ж мене мучило оте його "помножив?". Коли у нас лишалися вже самі обрізки та недобірки, до віконця підійшла спочатку одна, а за нею друга бабуся, голови й руки в обох трусилися, а очі сльозилися.

— А хвостика або ратичок не зосталось, хазяїн? — питалися.

— Який же наїдок з хвостика чи ратичок? — дивувався дядько. Бабусі незрячо дивилися йому в груди, жували губами й не

відходили:

— А тельбушок нема? — питалися.

Од них смерділо горілкою, тютюном і брудним одягом. Дядько за безцінь оддав їм лишки м'яса, видно, йому було не по собі, й сказав, ні до кого не звертаючись:

— Що воно за народ отакий? У нас баба до останнього дня порпається в землі, онуків глядить, їсти варить, а ці п'яні тиняються та старцюють... Чорт-тьозна, як воно виходить!..

Я мовчав, бо заморився од усього.

Дядько Никін згорнув порожній лантух, подавив долонею кишеню, щоб гроші вляглися, би пхав їх туди жужмом, і сказав:

— Ходімо позаглядаємо по лавках, може, щось путяще купимо та підобідаймо десь.

Одразу ж біли м'ясницької нас обаранив гурт циганок, розпатланих, сяк-так напнутих, у стоптаних черевиках набосоніж.

— Давай поворожу, хазяїн, добрий, хороший, ухопила одна з них дядька за руку.— Ти щасливий, багатий, уторгував на свинку, не поскупись на те, що правду скажу. Я не циганка, а сербіянка, ось тобі хрест — і-Богу!..

Дядько випручав руку і зашилив її в ту кишеню, де гроші.

—Я й без тебе правду впізнаю, як знайду,— реготнув він.— А ти, бач, і на руку дивишся, а брешеш, бо не свинку продав я, а кабанчика.

До мене підійшла молода вродлива "сербіянка" й сяйнула величезними чорними очима:

— Купи, гарний, хустку своїй нареченій. Не хустка — весна. Вона розстебнула жакетик і показала мені напівоголені смагляві груди, під якими, туго перетягнувши тоненький стан, красувалася чорна хустка у яскраво-червоних та зелених квітках.

— І вам ото не холодно? — спитав я, одводячи погляд.

— Мене кров гріє... То купиш?

— Ні.

— Тоді скажи, хай старий купить.

— Що тут у неї? — підійшов дядько.

Циганка прикрила груди, лишивши на огляд лише хустку.

— Крадена? — спитав дядько.

— Піди ти тепер украдь! — обпекла його злим поглядом циганка й пішла геть.

— От мошенники! — скрушно похитав головою дядько,— А вгадала, бач, що ми м'ясо продали!

— Чого б же вона не вгадала, як ми тільки що з м'ясницької вийшли й мішок он увесь у плямах!

— А й то таке! — весело погодився дядько.

У магазинах він купив тільки інструмент — шоршобку, рубанок, терпуг, шпунт, ножівку та пляшку лимонної горілки, бо вона сподобалася йому кольором. ("Покуштуємо ще зеленої!").

На вулиці дядько не поминув жодного автомата з газованою водою, обережно, ніби вагаючись, просовував три копійки в щілину, тримав якийсь час у нігтях, таких міцних, що ними шурупи в дерево можна вгвинчувати, затим швидко одосмикував руку і, схиливши голову набік, ждав — наллє чи не наллє. Автомати наливали! Я гадав, що він просто бавиться ними. Але за четвертим чи п'ятим заходом дядько, вже не допивши води, сказав:

— Ти ж тільки подумай: хоч би тобі один налило через верх, усі не доливає! Воно ці автомати теж люди настроюють.

Набрівши на першу-ліпшу їдальню, ми зайшли підобідати. Вибрали вільний стіл, заставлений брудним посудом та залитий пивом, і зморено сіли на хиткі залізні стільці. Перепочивши трохи, дядько витяг з-за пазухи вузлик із домашніми харчами — свіжою ковбасою, м'якими, як вата, пирогами та великими й тугими помідорами недавнього засолу.

— Ти, як хочеш, їж це, а я собі чогось городського візьму.

Він витяг з кишені папушку грошей і заходився перераховувати їх, розгладжуючи долонею й складаючи окремими купками: десятки до десяток, трояки до трояків і т. д.

— Сто сорок,— сказав нарешті.— А ми планували вторгувати скільки — сто сімдесят? Недобрали трохи. Ну, та грець з ним. Скажемо тітці, що пустили дешевше, бо багато привозу було...

Після пляшки лимонної, яку ми висушили до дна і крадькома віддали прибиральниці, нам стало так весело, що ми, забувши, де сидимо, голосно, перебиваючи один одного на півслові, стали розказувати — дядько мені, а я дядькові — як ми торгували.

— Н-ну, отій першій в-ви одрізали! — вигукував я захоплено.

— А ота... ти бачив: краля одна підходила, на тебе все позирала. Очі — отакі, вії — отакі!.. Що? Ти не бачив?! У-у, грім-дівка!

— А ви, дядьку, ото ще й те... поглядаєте?

— Хе-хе! Любві, кажуть, усі возрости покорні! Правильно кажуть! Може, ще одну висушимо, га? Чи годі, бо приїдемо додому без шапок...

Дорогою до автобусної нас водило, як уранці з тачкою, і, підтримуючи один одного, щоб не впасти, ми верзюкали про все на світі, одразу ж забуваючи, про що саме.

Вже в автобусі, згадавши молоду циганку, я сказав дядькові:

— Дурні ми, дядьку!

— А дурні, охоче погодився він, не розплющаючись, і довго мовчав. Тоді підвів голову, подивився на мене посолонілими очима й спитав:

— Чого дурні?

— Що не купили тітці отої хустки.

— Навіщо вона їй здалася?

— А інструмент?

— Хе-ге, то ж діло. Платок — щоб красуватися, а інструмент — діло робить.

— Що ж ми ним робитимемо?

— Веранду обшалюємо...

— Вона ж обшальована.

— То вздовж. А тепер зробимо ще й впоперек. Під шпунт.

— Навіщо?

— Бо впоперек — краще, я бачив у Полтаві, як туди їхали. Дядько ховає підборіддя в комір, примугикує щось,— мабуть, про

те, що будемо обшальовувати галерею ще й упоперек,— і незабаром засинає.